

Onze Voetafdruk ligt ook buitendijks

Energiepodium, 17-10-2019

Martien Visser: Vermeld bij elk serieus klimaatvoorstel het effect op de mondiale CO2-emissie.

Nederland wil bijdragen aan een snelle verlaging van de mondiale broeikasgasemissie. We zijn daarom druk bezig onze nationale emissie snel te verlagen. Vorig jaar zaten we 15% lager dan in 1990. Volgend jaar moet dat 25% zijn. En in 2030 wil Nederland 49% of 55% minder CO2 uitstoten. Helaas zegt dit weinig over onze bijdrage op wereldschaal. Voor degenen die zich zorgen maken over het klimaat en actie willen ondernemen, zijn de nationale emissies zelfs misleidend.

De Nederlandse emissie was in 2018 ruim 185 Mton. Dat is 11 ton per Nederlander. We kunnen met dat CO2-gas ons land, inclusief IJsselmeer, met een laag van ruim 2 meter bedekken. De opgave om van onze nationale broeikasgasemissies af te komen, wordt inderdaad nogal eens onderschat.

“Nederlandse emissies zijn echter niet gelijk aan onze klimaatvoetafdruk”

Onze Nederlandse emissies zijn echter niet gelijk aan onze klimaatvoetafdruk. Niet alleen omdat in de nationale emissie de internationale lucht- en scheepvaart niet meetelt. En ook niet alleen vanwege de bijzondere wijze waarop we de CO2 die vrijkomt bij het verbranden van biomassa behandelen. En ook ga ik eraan voorbij dat er vanwege het ETS en de beperking van CO2 voor autofirma's allerlei distributie effecten een rol spelen. Nee, het is vooral vanwege de hoge dijk die we in dat model om ons kleine landje trekken. Alsof de rest van de wereld er voor het klimaat niet toe doet.

De nationale CO2-emissie wordt vastgesteld volgens strikte regels die van het IPCC. In die regels worden de mondiale emissies verdeeld over landen en continenten volgens het principe van schoorstenen. Waar de schoorsteen staat, die krijgt de CO2-emissie toebedeeld. Voor boekhouders is dat een prima principe. Voor alle anderen is dat misleidend. Helaas vergeten we dat nogal eens.

Een voorbeeld: Jaarlijks gaan één miljoen Nederlanders op wintersport, vooral via de Duitse Autobahn. De CO2 die we daarmee veroorzaken, komt echter niet op de Nederlandse CO2-balans, maar op de Duitse.

“Importeren is gunstig voor de nationale CO2-emissie, produceren is onhandig”

Evenzo is geïmporteerde elektriciteit voor Nederland volgens deze regels CO2-vrij, ook als de stroom uit Duitse bruinkoolcentrales komt. Geëxporteerde elektriciteit veroorzaakt wel CO2 voor Nederland, want daarvoor moeten onze gascentrales extra draaien. Wanneer RWE haar Clauscentrale in Limburg uit de mottenballen haalt en op het Belgische net aansluit, krijgen de Belgen de stroom en Nederland de CO2 op haar balans. Ik heb op twitter als quasi-serieuze grap wel eens gepleit voor het doorknippen van de BritNed kabel na de Brexit. Dat scheelt Nederland netto 3 Mton CO2-emissie per jaar! Het klimaat is daarmee niet gediend. De CO2-emissie wordt in dat geval slechts verplaatst van Nederland naar de UK. Zo produceert Nederland staal voor de fundering van offshore windturbines in Engeland. De CO2-emissie door de staalproductie is voor Nederland, de hernieuwbare energie voor Engeland. Aardappels zijn veel beter voor het klimaat dan rijst. Want rijstteelt veroorzaakt veel methaan. Maar wanneer u

toch rijst eet, dan is de methaan voor Azië, terwijl de Nederlandse CO2 daalt omdat er minder aardappels nodig zijn.

Algemeen geldt: importeren is gunstig voor de nationale CO2-emissie, produceren is onhandig. In de praktijk importeren we enorm veel spullen uit Azië. Daarmee beperken we onze nationale CO2-emissie aanzienlijk. Het klimaat is daar niet mee geholpen. Sterker: flinke kans dat in Azië meer CO2 vrijkomt bij de productie dan in Nederland het geval zou zijn. En dan vergeet ik het transport nog maar even.

Kortom: we verplaatsen CO2, in plaats van de emissie te beperken.

“De Nederlandse CO2-emissie is in 2018 met 2% gedaald. Onze klimaatvoetafdruk is in 2018 met 4,9% gestegen”

De CO2-emissie volgens IPCC normen zegt minder over de klimaatvoetafdruk naarmate het beschouwde gebied kleiner is. Op wereldschaal klopt de boekhouding. Op Europese schaal, met 500 miljoen inwoners, gaat het nog een beetje. Op de schaal van Nederland worden de fouten al groot. En voor een stad of provincie levert deze meetmethode ronduit lachwekkende resultaten. Of gelooft u werkelijk dat de gemiddelde ‘blue-collar’ Rotterdammer vijfmaal meer CO2-veroorzaakt dan de gemiddelde ‘white-collar’ inwoner van Den Haag?

In de monitor brede welvaart 2019 heeft het PBL de Nederlandse klimaatvoetafdruk bepaald. Die is in 2018 met 4,9% gestegen en bedraagt 15,8 ton CO2 per Nederlander. Ja, u leest het goed. De Nederlandse CO2-emissie is in 2018 met 2% gedaald. Onze klimaatvoetafdruk is in 2018 met 4,9% gestegen. En maar denken dat we lekker bezig zijn voor het klimaat.

“Zijn we bezig de CO2-emissie te verplaatsen of te beperken?”

Recent hoorde ik een politicus pleiten voor het beëindigen van onze staalproductie om het klimaat te redden. En ik las een oproep het aantal koeien in Nederland te verminderen. Tweemaal fout. We verplaatsen dan emissies. Zolang we melk drinken, zal ergens ter wereld een koe rondlopen die methaan produceert. Minder staal gebruiken of minder melk drinken helpt dus wel. Het maakt dan niet uit wat er met staalfabrieken of koeien in Nederland gebeurt. Ook de rechter in het Urgenda-vonnis maakte trouwens deze denkfout. Ze koppelde de zorg over het klimaat direct aan de Nederlandse CO2-emissie. In goed gezelschap overigens.

Natuurlijk, er zijn ook maatregelen die de Nederlandse CO2-emissie verlagen EN de wereldwijde CO2-emissie beperken. Denk aan de isolatie van gebouwen, ontwikkeling van zon en wind of het ondergronds opslaan van CO2. Ook de ontwikkeling van beter veevoer, een nieuw soorten rijst zonder methaanemissie of een beter procedé om staal te maken. Er zijn ook maatregelen die de Nederlandse CO2-emissie verhogen, en de wereldwijde CO2-emissie verlagen. Denk aan het uitbreiden van de productie in energie-efficiënte bedrijven, ten koste van de productie in andere landen door bedrijven die minder energie-efficiënt zijn.

Verlaging van de Nederlandse CO2-emissie kan dus bijdragen aan een beter klimaat, maar dat hoeft niet. Aangenomen dat het klimaat ons menens is, moeten we ons niet beperken tot het effect op de Nederlandse CO2-emissie, maar de mondiale impact beschouwen. Zijn we bezig de CO2-emissie te verplaatsen of te beperken?

Ik pleit er daarom voor dat de Nederlandse overheid vanaf nu bij elk serieus klimaatvoorstel het effect op de mondiale CO2-emissie vermeldt. Voor de aardigheid kan dan ergens in de kleine lettertjes het effect op de nationale CO2-emissie worden opgegeven.

Martien Visser

Martien Visser is lector energietransitie & netintegratie, Hanzehogeschool Groningen en Manager Corporate Strategy bij Gasunie. Hij schrijft zijn column op persoonlijke titel. Zijn mening komt niet noodzakelijkerwijs overeen met die van de Hanzehogeschool of Gasunie.